

jaargang 37/2009/4

DE ZANDDLOPER

UITGAVE VAN DE VERENIGING OUD EDE

Verschijnt viermaal per jaar

COMBIMARKT

&

STUDIO EDE

VOORDEEL IN FOTO EN VIDEO

TEL. STUDIO EDE 0318 - 653363

Grotestraat 62, Ede tel. 0318-616414
Bellestein 21, Ede tel. 0318-614300
Stadspoort 10, Ede tel. 0318-652121
Hoofdstraat 24, V'daal tel. 0318-512689
Molenstraat 3, Rhenen tel. 0317-616866
PB 8170 6710 AD EDE

**FOTO
FILM
VIDEO
STUDIO**

oogmerk **optiek sloof**

Winkelcentrum Bellestein 21, Ede, tel: 0318 - 640479
Contactlenzen / Oogmetingen / Oogdrukcontrole
www.optieksloof.nl

ALLES VOOR DE DOE-HET-ZELVER

Autolakken

Draadmateriaal

Gereedschap

Verf

IJzerwaren

* Bezorgen gratis

Hout Board Triplex

Wandplaten Schroten

Wandweefsel

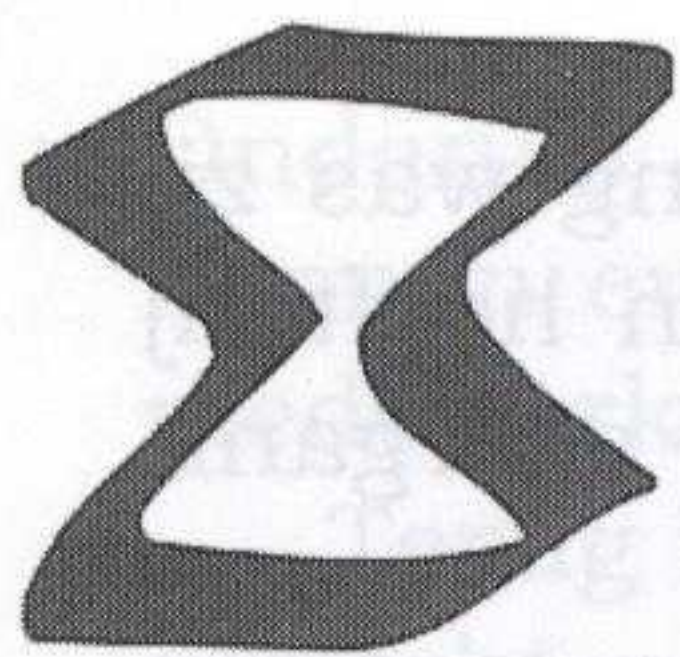
Dit alles natuurlijk bij

DOE-HET-ZELF MARKT

ELBERT JANSEN V/H DE NOOY

KOLKAKKERWEG 65 - 67 - EDE - TEL. (0318) 611 680

* Wij geven u een deskundig advies

DE ZANDLOPER

**Uitgave van de
Vereniging Oud Ede**
37e jaargang,
nummer 4
november 2009

I N H O U D

	pag.
Van het Bestuur	1
Museumnieuws	2
Vrijwilligers gezocht	3
Olieslagerij in Ede	3
Peppelensteeg	9
Ede in 1897	10
Wie herkent deze foto?	18
Weersverwachting Ede	18
Archiefsprokkel	19
Colofon	20
Sponsors	20

VAN HET BESTUUR

Hans van Bemmelen, voorzitter

In de bestuursvergadering van 3 september j.l. heeft het bestuur het beleidsplan voor de jaren 2009 tot 2012 vastgesteld. Dit beleidsplan is inmiddels op de website van de Vereniging Oud Ede geplaatst.t.w.:
www.verenigingoudede.nl

Het bestuur heeft voor die periode de volgende speerpunten geformuleerd:

- bekendheid geven aan historische onderwerpen die betrekking hebben op Ede;
- het beheren van een kennis- en documentatiecentrum;
- het ontwerpen en onderhouden van een website;
- het leveren van een bijdrage tot het behoud van historische monumenten en karakteristieke plekken in Ede;
- het samenwerken met het gemeentearchief en andere instellingen;

- de VOE, meer dan voorheen, een vereniging maken voor én door leden.

Naast de Werkgroep Geschiedenis zal een aantal nieuw te formeren werkgroepen belast worden met de uitvoering van het beleid. Voor deze nieuwe werkgroepen worden daarom vrijwilligers gezocht die het leuk vinden samen met het bestuur de nieuwe plannen op te pakken. Voor de vacatures wordt verwezen naar de rubriek *De Vereniging Oud Ede zoekt vrijwilligers* op de volgende bladzijde of op de website.

De Vereniging Oud Ede is ook uitgever. Zo verscheen op 24 september deel 3-B in de serie *De Kerk als Moeder*. Hierin wordt de geschiedenis van de Baptistengemeente *Op Doortocht* beschreven, evenals het leven en werken binnen deze gemeenschap. Auteur is de hervormde emerituspredikant ds. T. van 't Veld, die in de voorgaande delen van de serie reeds de historie van acht Edese kerkgenootschappen te boek stelde.

Op verzoek van de gemeente werkt de vereniging in samenwerking met het Historisch Museum Ede een project uit over een culturele wandeling in de Bospoort.

Om meer bekendheid te geven aan de activiteiten van de vereniging was zij vertegenwoordigd op de Landelijke Archievendag van 17 oktober en heeft zij een presentatie verzorgd op het Vrijwilligersfeest van 5 november, georganiseerd door *De Medewerker*.

Het secretariaat van de vereniging heeft inmiddels een eigen telefoonnummer en een e-mail adres: 06-348 67 627 en VOE@verenigingoudede.nl.

DE VERENIGING OUD EDE ZOEKT VRIJWILLIGERS

Een culturele organisatie als de Vereniging Oud Ede kan niet zonder vrijwilligers: vrijwilligers sorteren fotomateriaal, helpen mee met het organiseren van activiteiten voor Open Monumentendag, houden zich bezig met pr-activiteiten voor de vereniging, verzorgen rondleidingen, begeleiden scholieren en onderzoeken de historie van Ede.

Op dit moment is de Vereniging Oud Ede in het bijzonder op zoek naar vrijwilligers voor de volgende werkgroepen:

De werkgroep In- en Externe Communicatie

Deze werkgroep heeft tot taak persberichten op te stellen en sprekers uit te nodigen voor lezingen. Het doel is om vier lezingen per jaar te verzorgen. Daarnaast worden de leden van de werkgroep betrokken bij de ledenwerving en bij het werven van advertenties voor *De Zandloper*. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Hans van Bemmelen, 0318-637754.

De werkgroep Monumenten

De werkgroep Monumenten is op zoek naar vrijwilligers die willen meedenken/praten over de rol van de VOE binnen het monumentenbeleid van de gemeente Ede. Tevens wordt medewerking verleend aan de organisatie van de jaarlijkse Monumentendag en aan de ontwikkeling van een cultureel-historische fietstocht door de gemeente. De werkgroep komt (voorlopig) drie à vier keer per jaar bij elkaar en nadere informatie kunt u krijgen van Aart Homoet, 0318-416719. aart@aphomoet.nl

Lijkt het u leuk voor een paar uur per week ons team van enthousiaste vrijwilligers te versterken? U kunt zich dan aanmelden via ons e-mail adres VOE@verenigingoudede.nl of telefonisch: 06-34867627.

MUSEUMNIEUWS

Ben Hilgers

Weer een nieuwe directeur, weer wisseling van de wacht. Ik ben me er van bewust dat een nieuwe directeur weer even wennen is voor beide kanten. Het is niet alleen het begin van een nieuwe periode met nieuwe kansen en een nieuwe wind, maar ook een nieuw persoon, met zijn eigen karakter, sterke punten, zwakke punten maar ook eigen nukkigheden. Dat vraagt veel rek en ruimte van elkaar.

Sinds mijn aanstelling in augustus heb ik al met veel medewerkers kennisgemaakt en ik acht mij rijk aan zoveel enthousiaste medewerkers leiding te mogen geven. De afgelopen periode was een turbulente tijd; de periode van inwerken was kort en ik kende lang nog niet iedereen op het moment dat de huidige nieuwe tentoonstelling 'Black Sunday' moest worden opgebouwd.

Ondanks dat dit verre van ideaal was, heb ik zo de organisatie snel leren kennen en heb ik mij omringd geweten van vele enthousiaste en vakkundige medewerkers, van wie er ook al heel wat vele jaren meelopen. Een rijk bezit!

Terug naar evenementen en activiteiten in ons museum. Er wordt al hard gewerkt aan de voorbereiding van een belangrijke tentoonstelling die voor volgend jaar op het programma staat ter gelegenheid van het 100-jarig herdenking van de eerste Nederlandse vlucht door de Nederlander Johan Hilgers op 29 juli 1909 in Ede. Op zich is de naamsverwantschap puur toeval, maar ik beschouw het als eer en fantastische samenloop van omstandigheden om in mijn museale carrière een tentoonstelling te mogen brengen over een beroemde Hilgers hier in Ede.

Verder zult u voor het eind van het jaar in ieder geval ook digitaal worden geïnformeerd over het museum in de vorm van een digitale nieuwsbrief, die we hopen vier keer per jaar rond te sturen. Wij zoeken hiervoor ook nog een vrijwilliger, dus heeft u ervaring met digitale nieuwsbrieven, dan horen wij dat graag.

Graag sluit ik af met de hoop en verwachting dat ik samen met alle betrokkenen in dit mooie museum nog vele jaren met plezier mag werken.

EEN OLIESLAGERIJ VOOR EDE, NIET ZONDER SLAG OF STOOT

Frans van Oort

3

Inleiding

Op 18 november 1837 wordt in het bevolkingsregister als ingezetene van de gemeente Ede de fabrikant Johan François Hommes ingeschreven, geboren 13 mei 1815 en afkomstig uit Den Haag. Hij vestigt zich met zijn echtgenote op het adres Dorp 75 (later Grotestraat 74).

Het echtpaar heeft daar zojuist het huis, koetshuis en erf (Ede K 253) alsmede een nabijgelegen perceel bouwland (Ede K 243) gekocht van de weduwe R.G. Bennet voor een bedrag van f 7.000,-.

Hommes is waarschijnlijk een vooruitstrevende ondernemer, want hij is van plan om in het aanwezige koetshuis een olieslagerij (rosmolen) te beginnen.

Hiervoor is echter - op basis van het decreet "Imperial" van 15-10-1810 - vooraf de toestemming nodig van Gedeputeerde Staten van de provincie.

Via de Districts Commissaris van Veluwe wordt dit voornemen in de gemeente Ede bekendgemaakt en kunnen bezwaren worden ingediend.

Oliemolen of olieslagerij

Zonder twijfel zijn de eerste oliemolens rosmolens geweest. Zij werden door paarden aangedreven. Voor de nationale industrie hebben ze nooit veel betekend; ze werkten slechts voor de regionale behoefte. Een logisch gevolg was dat voor het overgrote deel inlandse grondstoffen (oliezaden) werden verwerkt.

Oorspronkelijk gebruikte men kool- en raapzaad om olie te winnen, later ook hennep- en lijnzaad.

Het zaad werd eerst geplet en daarna onder toevoeging van water verder fijngewreven. Na een bepaalde tijd hevelde men het geplette zaad over in een meelbak die werd verwarmd (dit deed men om het uitpersen van de olie te vergemakkelijken).

Het verwarmde meel werd overgeschept in een "buul" of "buil", een wollen zak.

Deze buul plaatste men tussen twee ijzeren platen die door middel van een soort hei-installatie (het regelmatig laten vallen van het heiblok op de bovenste ijzeren plaat) naar elkaar toe werden gedrukt zodat de olie er kon worden uitgeperst.

De olie werd opgevangen en van de resterende pulp werden koeken geperst die later weer dienst deden als veevoeder.

Naar B. en W. voor advies

Volgens de vastgestelde regels wordt nu door Gedeputeerde Staten – via de Heer Districts Commissaris van Veluwe – het verzoek van de heer Hommes, vergezeld van de daar ingediende bezwaren naar Burgemeester en Wethouders van de gemeente Ede gestuurd voor behandeling hiervan in de Raad en het geven van advies.

Het verzoek behelst de oprichting van een olieslagerij in het dorp Ede en wel in het stenen koetshuis, dat met pannen is gedekt en achter het voorhuis is gelegen. Het gehele perceel is in volle eigendom.

In de raadsvergadering van 19 juni 1846 komt dit verzoek aan de orde. Er zijn drie bezwaren ingediend door "pandbezitters" in het dorp, namelijk door het College van Kerkvoogden van de Hervormde gemeente Ede, de directe buur, door mevrouw P.C. Pimmen, weduwe van H.O. Eckleboom, en tenslotte door J.W. Goedhart.

In de Raad wordt er uitvoerig bij stilgestaan, en in het advies aan Gedeputeerde Staten komt het volgende naar voren.

De gemeente Ede is verheugd met de komst van de olieslagerij en stelt dat dit niet alleen nuttig is voor het eigen dorp, maar ook voor de omliggende dorpen, buurten en gehuchten.

Echter, het oprichten van zo'n bedrijf in het koetshuis van de heer Hommes stuit bij twee leden van de Raad, namelijk de heren Hendrikse en Horsting, op grote bezwaren. Zij kunnen zich vinden in het door de kerkvoogden ingediende bezwaar.

De resterende vijf aanwezige leden, waaronder wethouder Slok, die zelf een olieslagerij in Geldersch Veenendaal heeft gehad, bestrijden dit en vinden de aangevoerde bezwaren van alle grond ontbloomt.

Ten aanzien van de overige ingediende bezwaren, die van de weduwe Eckleboom en de heer Goedhart, wordt met algemene stemmen besloten deze "als geen grond van weigering" te beschouwen.

Bij de eindstemming hebben twee leden tegen gestemd, terwijl de overige vijf leden zich vóór hebben verklaard.

Het vervolgonderzoek

Vanuit de provincie komt eind augustus 1846 het verzoek naar de gemeente Ede om de procedure te starten van afkondigen, aanplakken, eventueel bezwaar maken en onderzoek plegen om tot een oordeel te komen en de uitkomst daarvan weer te retourneren naar Gedeputeerde Staten.

De publicatie van het gemeentebestuur aan de ingezetenen is gedateerd op 5 september 1846, met de uitnodiging aan diegenen, die bezwaren tegen de oprichting van een olieslagerij in het dorp Ede menen te hebben, deze binnen acht dagen bij het gemeentebestuur kenbaar moeten maken. De reeds bij Gedeputeerde Staten ingediende bezwaren blijven van kracht en worden gewoon in deze procedure meegenomen.

Kerkvoogdij scherpt bezwaren aan

Vrij kort na de publicatie komen de kerkvoogden in vergadering bijeen om het voornemen van de heer J.F. Hommes te bespreken. Men is het er over eens dat met de komst van de olieslagerij daar ter plaatse voor het naastgelegen pastoriegebouw vele bezwaren en nadelen zullen ontstaan. Besloten wordt deze bezwaren bij het gemeentebestuur onder de aandacht te brengen.

Om te beginnen wordt opgemerkt dat het koetshuis waar de oliemolen geïnstalleerd zal worden, in de onmiddellijke nabijheid van het pastoriegebouw staat. De onderlinge afstand bedraagt slechts zes Nederlandse ellen (in dit geval: meters). De afscheiding bestaat voornamelijk uit een door de heer Hommes benutte uitrit en een bergplaats voor mest.

Dit in ogenschouw nemende kan bij een vacature, een beroeping van een nieuwe predikant, dit ongerief een gegrond bezwaar opleveren waarom voor een beroeping bedankt kan worden.

Een volgend punt is het feit dat de kamer waar het godsdienstonderwijs wordt gegeven, uitkijkt op het koetshuis. Het lesgeven van de predikant zal door het geraas van de oliemolen door deze onmiddellijke nabijheid een zeer hinderlijke, ja zelfs een ondoenlijke zaak zijn.

Daarnaast is het catechisatieleslokaal slechts te bereiken over een smalle strook grond, waarvan de eigendom toebehoort aan de Buurt van Ede (Ede K 246). Deze strook, aan weerszijden door een raster afgezet, is tevens de uitweg voor het koetshuis naar de openbare weg. Gevreesd wordt nu dat door het toenemende verkeer van af- en aanrijdende wagens deze weg gedurig versperd zal zijn. Vooral voor de jonge leerlingen die s'avonds de lessen volgen, worden in deze situatie ongelukken niet uitgesloten.

Verder wordt naar voren gebracht dat het pastoriegebouw al een zeer grote ouderdom heeft. Het pand is opgebouwd uit een reeks van tijd tot tijd samengevoegde delen, maar kan in deze staat nog jaren mee. Maar de verwachting is dat door het dreunen van de grond, veroorzaakt door het stampen van de molen, al vrij snel vervroegde reparatiekosten onvermijdelijk zullen zijn.

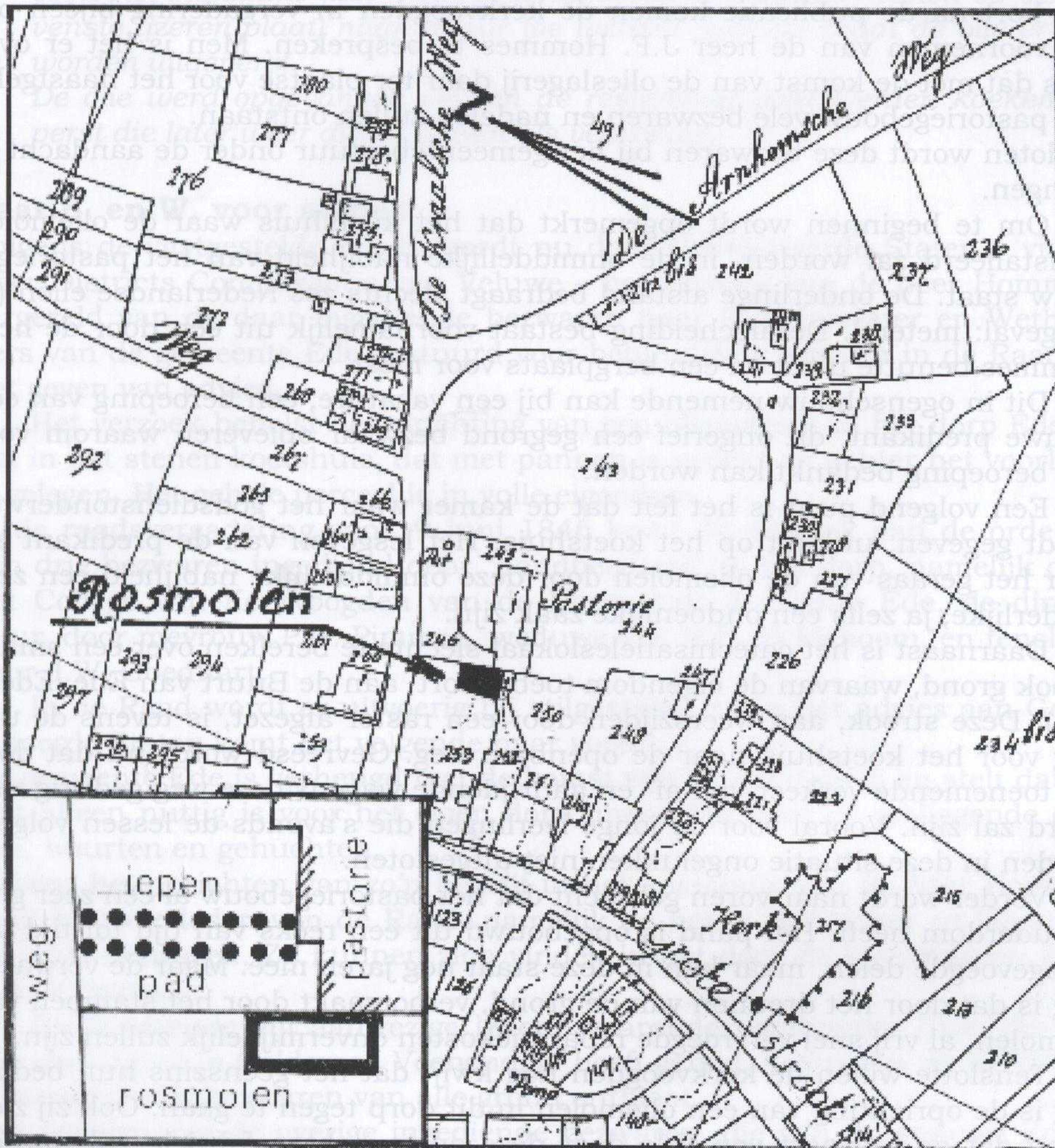
Tenslotte willen de kerkvoogden nog kwijt dat het geenszins hun bedoeling is de oprichting van een oliemolen in dit dorp tegen te gaan. Ook zij zien graag dat de welvaart van Ede door deze op te richten fabriek, zal worden vergroot.

Maar opkomende voor de belangen van de kerkelijke goederen is het College van Kerkvoogden ervan overtuigd, dat de heer Hommes op één van zijn andere in bezit zijnde percelen gelegenheid genoeg heeft daar een fabriek op te richten. Weliswaar met hogere kosten, maar het gevolg is dan wel dat alle bezwaren in één klap uit de weg geruimd zullen zijn.

Het college van Burgemeester en Wethouders wordt daarom dringend verzocht de genoemde bezwaren in ernstige overweging te nemen in het belang van de gemeente en uiteindelijk een billijke oplossing te creëren.

Kerkvoogdij probeert druk te vergroten

Aangezien de kans van slagen groter wordt als je meerdere ijzers in het vuur hebt, doet de kerkvoogdij een poging richting het Provinciaal College van Toezicht, om vanuit die hoek extra steun te verkrijgen richting Burgemeester en Wethouders van Ede om hen te bewegen af te zien van het oprichten van een oliemolen.

Bijgaande tekening is een uitsnede van het kadastrale minuutplan van 1832. Afgebeeld wordt het centrum van het dorp Ede en de plaats van de rosmolen. Tevens is de situatie in detail weergegeven.

Het verzoek luidt als volgt:

Ede, 28 september 1846

Aan het Provinciaal College van Toezicht over de kerkelijke administratie der Hervormden in Gelderland

Het College van Kerkvoogden der Hervormde Gemeente van Ede, heeft de eer UEdelgrootachtbare hierbij over te leggen, copie van een request, door hetzelfde ingeleverd, ter zake ener in dit dorp op te richten olieslagerij. Hetzelfde neemt de vrijheid UEdelgrootachtbare te solliciteren, van welgemeld verzoek te willen kennisnemen, met verder verzoek dat het UEdelgrootachtbare, moge behagen, om, bij aldien UEdelgrootachtbare zulks geraden mocht oordelen, wel die maatregelen te willen nemen, welke UEdelgrootachtbare ten dienste staan, om het effect van dit verzoek te verzekeren.

Het College van Kerkvoogden, voornoemd

Inderdaad klimt het College van Toezicht in de pen en richt een brief aan Burgemeester en Wethouders met het verzoek om in het belang van de kerkelijke en pastorie-eigendommen de naar voren gebrachte bezwaren van de kerkvoogden in overweging te nemen.

Een kink in de kabel

De berichten die de gemeente Ede aanvankelijk vanuit Arnhem bereiken, houden in dat het verzoek van de heer Hommes door Gedeputeerde Staten is afgewezen.

In feite is daarmee de kous af, ware het niet dat tijdens een toevallig bezoek van een aantal gecommiteerden uit deze Staten aan de gemeente Ede het plan van de oliemolen weer ter sprake komt.

Zij gaan zich ter plaatse oriënteren en geven de heer Hommes te verstaan om een nieuw verzoek bij de Districts Commissaris van Veluwe in te dienen met van zijn kant een aantal oplossingen die de bezwaren van de kerkvoogdij ten aanzien van de pastorie uit de weg kunnen ruimen.

In het nieuwe verzoek worden de volgende oplossingen aangedragen.

- a) Tijdens de catechisatie-uren in de pastorie zal het slagwerk van de oliemolen worden stilgelegd.
- b) Zolang het bedrijf in het door verzoeker bewoonde huis wordt uitgeoefend, zal de grond langs de uitweg van deze panden voor gebruik worden afgestaan. Deze grond is reeds met twee rijen zware iepen beplant.
- c) Tenslotte zal verzoeker op zijn kosten een muur laten optrekken in de mestput van de pastorie.

Reactie kerkvoogdij

Vanuit Arnhem komt dit nieuwe verzoek met oplossingen bij Burgemeester en Wethouders, die daarna de kerkvoogdij uitnodigen om te reageren. De vraag is of zij met de voorgestelde oplossingen van de heer Hommes uit de voeten kunnen of anders aan te geven welke de redenen zijn van het dan blijvende verzet.

De vergadering van kerkvoogden is echter unaniem van mening dat de aangedragen oplossingen als onvoldoende kunnen worden beschouwd. In hun antwoord aan Burgemeester en Wethouders wordt gemeld dat zij blijven volharden in hun streven de oliemolen op de plaats van het koetshuis te weren.

Daarnaast blijft natuurlijk het hinderlijke geraas, dat een nadelige invloed kan uitoefenen bij een eventuele beroeping van een nieuwe predikant.

Ook de oplossing betreffende de gemeenschappelijke uitweg haalt de bezwaren hieromtrent niet weg. Zolang de aan de kerk toebehorende dubbele rij iepen niet worden weggeruimd om daarover een goede rijweg te leggen, is er geen mogelijkheid van een veilig pad.

En tenslotte is de aanbieding om in de mestput een muurtje op te trekken niet de oplossing om het dreunen van de oliemolen op de gehele slechte fundering van de pastorie tegen te gaan.

De Raad doet zelf onderzoek, finale

In de raadsvergadering van 17 november 1846 komt de olieslagerij weer aan de orde. Aanleiding is het vernieuwde verzoek van de heer Hommes.

Ook is er een reactie van de heer J.W. Goedhart binnengekomen. Hij kan ook weer reageren op de nieuw ontstane situatie. In zijn antwoord verklaart hij dat de vroeger door hem ingebrachte bezwaren worden ingetrokken.

En verder is er natuurlijk de brief van de klerkvoogdij, die in feite de eerder ingediende bezwaren nogmaals naar voren brengt.

Om tot een goed oordeel te komen besluit de Raad om zelf e.e.a. ter plaatse te onderzoeken en gaat met twee deskundigen naar het koetshuis waar de oliemolen al is ingericht, om deze in werking te laten stellen. (Waarschijnlijk had de heer Hommes de molen al ingericht op basis van de eerder gevormde meerderheid in de Edese raad).

Daarna begeeft het hele gezelschap zich naar de pastorie. Hier wordt geconstateerd dat door het slagwerk van de molen geen dreuning of schudding van de muur is te bespeuren en dus geen nadeel aan de pastorie kan te weegbrengen.

Ook de raadsleden Hendrikse en Horsting, die eerder nog de bezwaren van de kerkvoogdij steunden, zijn nu overtuigd.

In het éénparig advies aan de Districts Commissaris van Veluwe geeft de Raad te kennen de overtuiging te hebben gekregen dat er geen wezenlijke bezwaren meer aanwezig zijn tot het in werking treden van de oliemolen, zeker nu ook de heer Goedhart zijn bezwaar heeft ingetrokken. De woning van de weduwe Eckleboom staat zo ver van de fabriek, dat zij geen nadeel kan ondervinden.

Wel is de Raad van mening dat de door de heer Hommes gedane oplossingen naar behoren moeten worden vervuld en nagekomen.

Op 4 december 1846 besluiten gedeputeerde Staten van Gelderland vergunning te verlenen tot het in werking stellen van de oliemolen in het koetshuis in het dorp Ede met de bepaling dat de door heer Hommes aangedragen oplossingen worden uitgevoerd en nagekomen.

Bronnen

- Gemeente-archief Ede
- Archief Ned. Herv. Gemeente Ede

Een deel van het voor dit artikel noodzakelijke onderzoek is verricht door E. Somer.

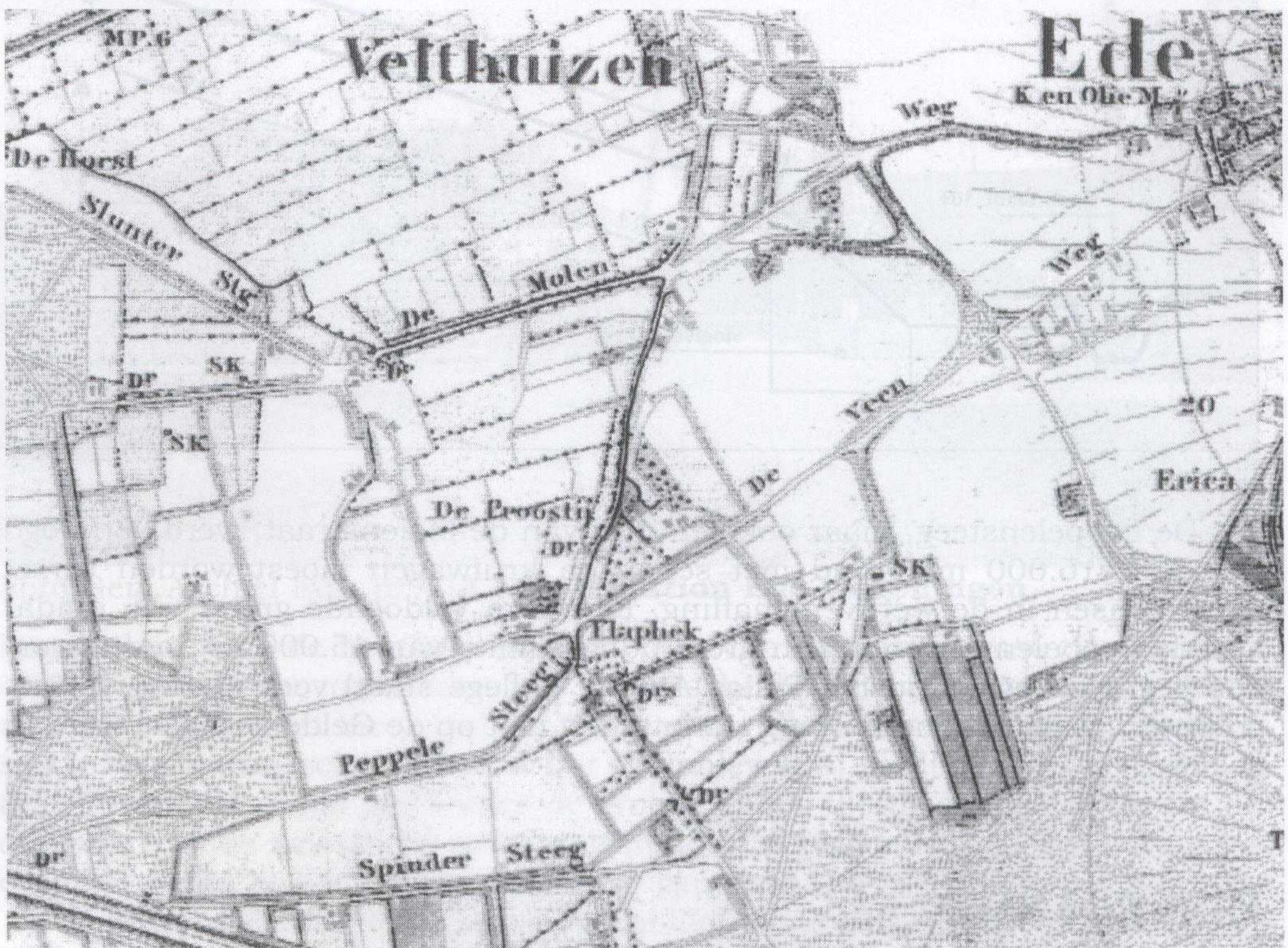
PEPELENSTEEG

Kees van Lohuizen

Bij de redactie is een vraag binnengekomen met de volgende strekking:

“Waarom ligt de Peppelensteeg zo hoog? Was het een kade, was het een (veen)ontginnings-basis of had zij een functie in de z.g. Grebbelinie?”

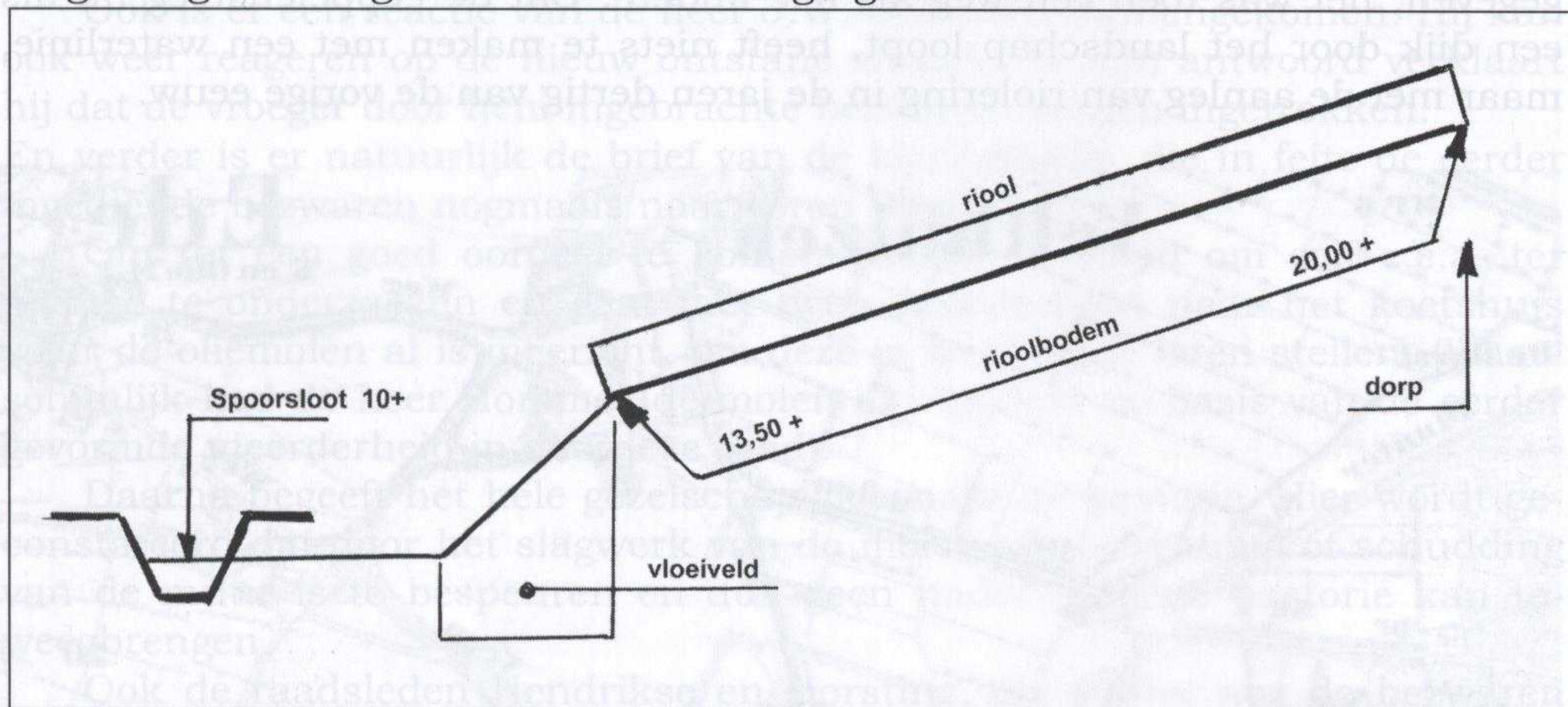
Op bijgaande topografische kaart van 1870 staat de Peppelensteeg aangegeven; het was toen een weg als alle andere. Dat de Peppelensteeg nu als een dijk door het landschap loopt, heeft niets te maken met een waterlinie, maar met de aanleg van riolering in de jaren dertig van de vorige eeuw.

De grijs getinte vlakken op de kaart waren in 1870 nog heide en het witte gebied was bouw- of weiland. In het Peppelensteeggebied is inmiddels een groot sportcomplex aangelegd, de rest is bebouwd..

Eind 1931 werd besloten tot de aanleg van riolering in het dorp en tevens tot de aanleg van vloeivelden aan de Peppelensteeg (nu deel van sportvelden) voor de zuivering van het rioolwater. Lozing van het gezuiverde water zou moeten plaatsvinden op de noordelijke spoorstoot (geheel linksonder op de kaart) op 10+ NAP, terwijl de bodem van het riool bij de Oude Kerk in het dorp, moest komen op 20+ NAP.

Ook Belangrijk was dat de riolering bij de vloeivelden zo hoog aankwam dat het gekozen veld nog met rioolwater kon worden bevoeid. Het zuiveringsproces vond plaats in de bodem tijdens het afstromen naar het één meter lager gehouden grondwater dat door drainagepijpen naar de ringsloot kon worden afgevoerd om uiteindelijk op de spoorloot te worden geloosd. Voor deze laatste fase, tussen aankomst vloeivelden en lozing spoorloot, was een hoogteverschil benodigd van 3,50 meter. Dit betekende dat het riool bij aankomst bij de vloeivelden op 13,50+ NAP moest worden gelegd en dat het daar dus niet in de grond, maar op de grond kwam te liggen. Het gevolg was dat de Peppelensteeg moest worden opgehoogd, zodat het riool voldoende gronddekking kreeg zonder gevaar voor beschadiging door het verkeer.

10

De Peppelensteeg, maar ook een deel van de Molenstraat, werd verhoogd waarvoor 16.000 m³ grond met schop en kruiwagen moest worden verzet door mensen in de werkverschaffing. Er kwam voldoende grond vrij, omdat aan de Peppelensteeg ook een grote bufferruimte van 45.000 m³ moest worden gegraven (waar nu het Pallas Athene College staat) voor opvang van rioolwater. Destijds mocht in erg natte tijden niet op de Gelderse Vallei worden geloosd.

EDE IN 1897

T. Pluim

TUSSEN 1875 EN 1941 VERSCHIEEN WEKELIJKS HET TIJDSCHRIFT *EIGEN HAARD*, EEN VAN NEDERLANDS EERSTE GEÏLLUSTREERDE BLADEN. HET BESTEEDDE AANDACHT AAN CULTUUR, WETENSCHAP EN LITERATUUR. OPRICHTER ERVAN WAS DE HAARLEMSE BOEKHANDELAAR EN UITGEVER A.C. KRUSEMAN (1818-1894), DIE MET *EIGEN HAARD* ZIJN LEZERS WILDE STIMULEREN ZICH INTELLECTUEEL TE ONTWIKKELEN. IN 1897 VERSCHIEEN IN *EIGEN HAARD* EEN VERSLAG VAN EEN WANDELING DOOR EN ROND EDE, GESCHREVEN DOOR DE BAARNSE ONDERWIJZER T. PLUIM. VEEL VAN WAT HIJ TOEN BESCHREEF, IS NOG STEEDS HERKENBAAR.

“**Het dorp Ede leit** in eene vermaakelijke Landtsdouwe”, schreef Halma anderhalve eeuw geleden in zijn bekend woordenboek.¹ Onwillekeurig kwamen mij die woorden weer voor de geest, toen de Redactie van *Eigen Haard* mij uitnodigde, Ede aan hare lezers voor te stellen. Immers, waar dit Tijdschrift zich steeds beijvert, de mooie plekjes uit ons land in woord en beeld te brengen, daar heeft ook Ede alleszins recht op die onderscheiding. Het moge al niet het grandiose van ons Geuldal bezitten of de elegance van ons vorstelijke

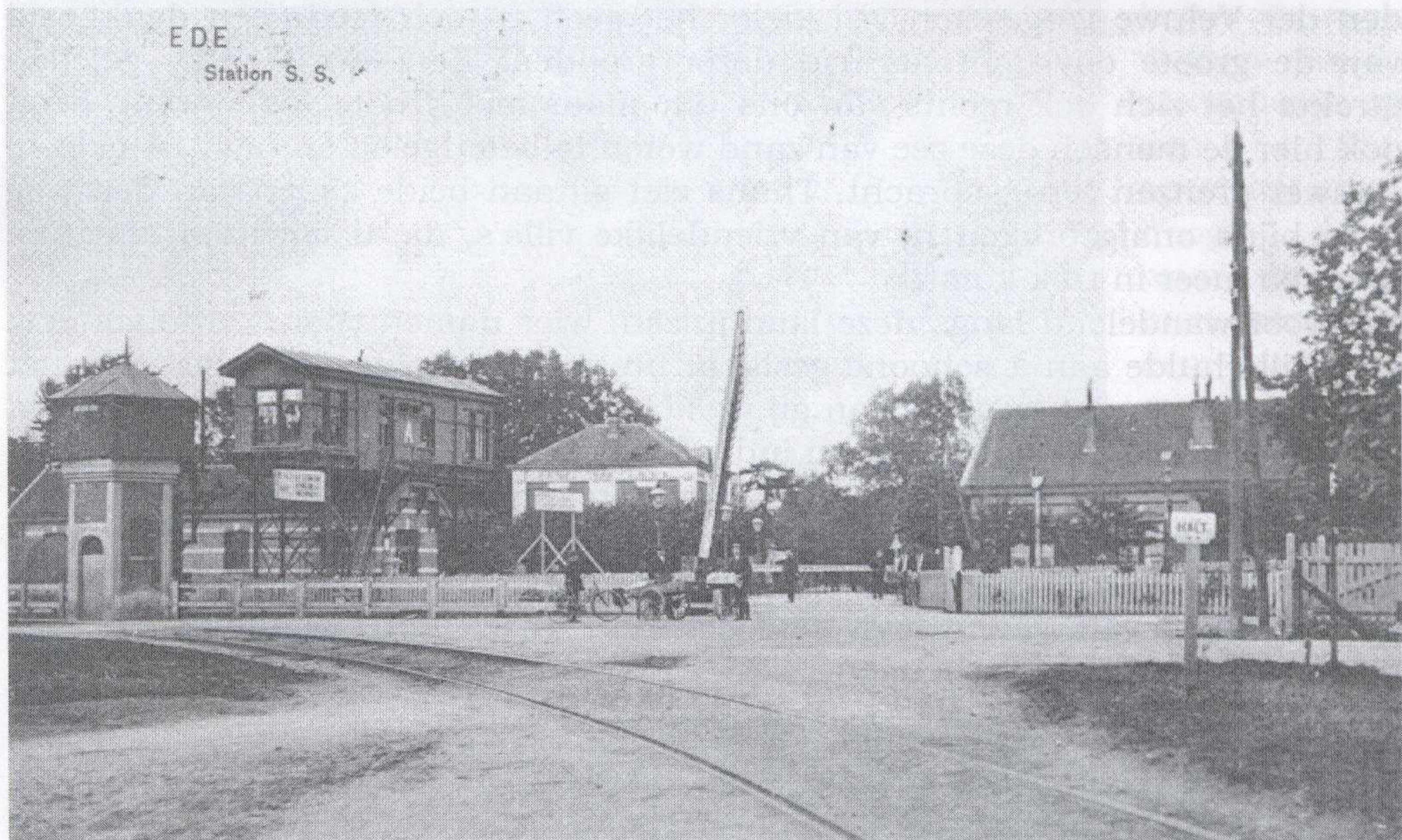

Foto Gem.Archief Ede, nr. GA 30936, **Station Ede-Wageningen**

Baarn, het moge de heerlijke waterpartijen van Arnhem's omstreken missen of de eigenaardige, misschien wel historische bekoring, die van onze duinstreken uitgaat, het biedt toch in Geldersch gullen overvloed genoeg plekjes, rijk intiem natuurschoon, om er het buitenleven in al zijne volheid te genieten. Bovendien is het als 't ware de groene poort, die toegang verleent tot de door hare wilde woestheid zo imponeerende Veluwe, reeds door Hertog Arnoud van Gelre “een wilt en byster landt” genoemd.

Vergun mij dus u voor eenige oogenblikken als gids door deze “vermaakelijke landtsdouwe” rond te leiden, niet als een topograaf, die u minutieus en angstvallig elk paadje wijst, — “zelf moet gij 't zoeken en zelf moet gij 't vinden” geldt het ook hier, indien gij het meest genieten wilt — maar meer als verkenner, die vluchtige schetsen ontwerpt, om het terrein aan de belanghebbenden zelve tot verder onderzoek over te laten.

Aan het station Ede van den voormaligen Rijnspoorweg uitgestapt, nemen wij den straatweg, die ons naar het dorp zal voeren. Juist over de lijn ligt het Hotel van Laar, dat met zijn koele zitjes, gezonde ligging en ruim vergezicht vele gasten trekt. Rechts van den weg verheffen zich reeds de Veluwse heuvels met hun stemmig bruin heidekleed, straks met de lila-tinten

¹Francois Halma, *Woordenboek der Nederduytsche en Fransche Taalen*, 1710

gezicht vele gasten trekt. Rechts van den weg verheffen zich reeds de Veluwe heuvels met hun stemmig bruin heidekleed, straks met de lila-tinten der erica's overgoten. Daarachter, op grooteren afstand dan gij vermoedt, komen de donkergroene toppen van het uitgestrekte dennenbosch "de Sijs-selt" als een massief silhouet even boven den heuvelkam uitkijken, als wilden zij u tot een bezoek aan het halfduister hunner gewelven uitlokken. Wij vervolgen echter onzen weg en zien aan de andere zijde daarvan reeds de eerste zandverstuiving, het Maanderzand.

Helder wit blinkt het in den zonneschijn en al is het met de overige zanden der Veluwe vergeleken vrij klein, het geeft u toch reede een denkbeeld van de groote onvruchtbaarheid dezer gronden. Een kwart eeuw geleden strekte het zich ook rechts van ons uit, maar met groote inspanning heeft ook hier de mensch deze zee van zand weten te beteugelen en haar domein in nauwer grenzen teruggebracht. Thans ziet gij aan beide zijden van den weg eene bijna onafgebroken rij van vriendelijke villa's, die u bewijzen, dat Ede meer en meer in trek komt.

Zoo voortwandeland langs deze landhuizen, wier namen voor 't grootste deel een stille hulde aan 't schoone geslacht brengen, naderen wij ongemerkt het eigenlijke dorp, dat, grooter dan gij wellicht vermoed hadt, door zijne netheid en zindelijkheid een vriendelijken indruk maakt.

Fraaie winkels, die met de eischen des tijds rekening houden, werkplaatsen waar het bedrijvig toegaat, deftige burgerwoningen, die den stempel van de gelijkheid dragen, en pensions met vroolijk koutende gasten bewijzen u, dat het hoofddorp van de omvangrijkste gemeente onzes lands zich in een toenemenden bloei mag verheugen.

Foto Gem. Archief Ede, nr GA30103, **de Posthoorn**

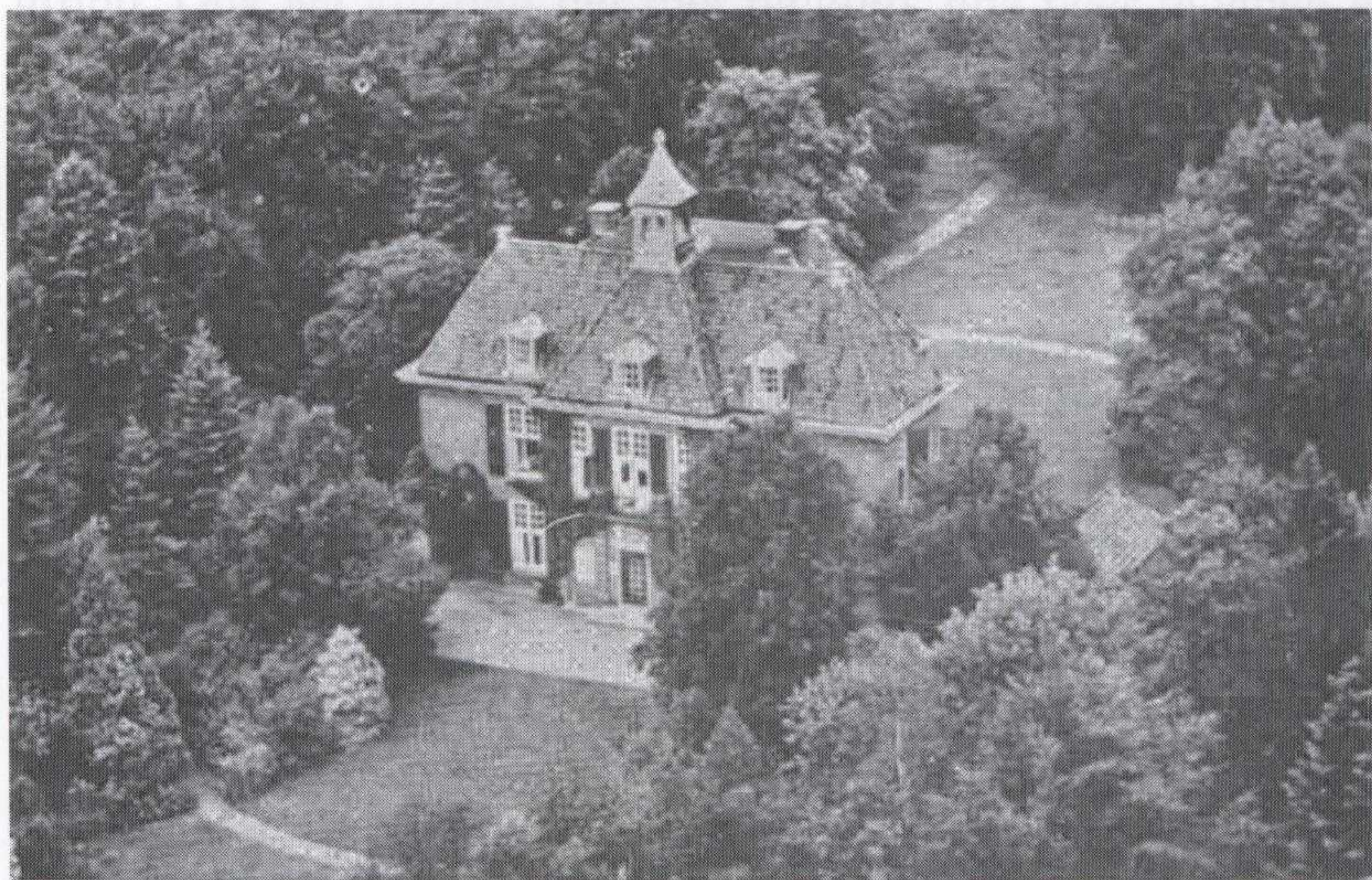
De twee oudste hotels, de "Posthoorn" in de kom van het dorp, en het "Hof van Gelderland" aan den straatweg naar het station, beiden met aangename zitjes onder het

koele dichte looverdak, kunnen van dien vooruitgang getuigen, want telken jare keeren in grooter getale de zomergasten terug om van de frissche lucht en de bekoorlijke natuur te genieten.

Reeds in de onmiddellijke omgeving van het dorp ligt eene der attracties van Ede, de Paaschberg. Wij nemen den zacht oplopenden weg, die van 't dorp naar den top van dezen heuvel voert en wel langs de vriendelijk gelegen villa "Sterrenberg". Dit landhuis werd indertijd aangekocht door de vereeniging "de Johannis-Stichting" te Nieuwveen. Aanvankelijk meer bestemd tot het

verplegen van oude dames uit den beschaafden stand, komen er in de laatste tijden ook jongere dames in pension, terwijl sommige zomergasten bij voorkeur hier verblijf houden.

Weldra hebben wij den top van den Paaschberg bereikt en een treffend panorama ontrolt zich voor uwe oogen. Gij overziet hier een groot deel der Geldersche vallei, met hare rijke afwisseling van akkers en wei den, bossen en beemden.

Ginds aan den einder kronkelen de rookwolkjes van de stoomboten op den Rijn speelziek omhoog; daar, waar de Heimen berg als een hooge muur het uitzicht belet, verheft zich de slanke spits van Rhenens

Villa De Hooge Paaschberg, foto GA24645 (GA Ede)

schoonen Kunera-toren, nieuwsgierig als een kind, dat op de teenen gaat staan, om over den tuinmuur te kunnen kijken; hier ziet ge de ranke schoorsteenen der Veenendaalsche fabrieken oprijzen, terwijl ge duidelijk het vroolijke zonnelicht in de talloze ruiten der fabrieken ziet schitteren. Nog verder op teekenen zich met flauwe wegdoezelende omtrekken de bosschen nabij Renswoude af, die u het gezicht op de daarachter liggende dorpen benemen.

Korter bij ontwaart ge de roode of rieten daken van de boerenwoningen in de Maanderbuurt, terwijl links van u door het heerlijke Hoekelumsche bosch nog even de toren van Bennekom komt gluren. Maar vooral boeit u de aanblik op het dorp Ede zelf, dat zich daar beneden half in 't groen tracht te verschuilen. Kalm en vredig liggen de woningen daar voor u, zich groepend om de kerk en den toren, die zich als haar trouwe wachter hemelwaart beurt. Toch, hoe vreedzaam de aanblik zijn moge, niet altijd heerschte hier die landelijke rust; daar zijn tijden geweest, dat het daar bruiste en ziedde, dat wilde passies hoog opsloegen, evenals de vlammen, waarmee de vijand zijn weg scheen te teekenen. Want van de rampen des oorlogs heeft Ede ruimschoots zijn deel gehad.

(...)

Verlaten wij thans de Paaschberg, want hoe heerlijk het uitzicht ook zij, daar zijn nog genoeg andere bekoorlijke plekjes te vinden. Neem nog even dit grafmonument in oogenschouw, in de vorm van een antiek altaar, met wel-sprekende symbolen versierd. Het is blijkens het opschrift door eenige

kweekelingen van Mejuffrouw Anna Maria Moens opgericht, die op den huize Kernheim, waar zij eene beroemde kostschool had, in 1832 overleed.

Van hier breng ik u naar den golvenden Arnhemschen straatweg, om u achter het Edesche Bosch, even terzijde van den weg, uit te noodigen op een verrassend panorama. Niet waar, gij zijt getroffen door den aanblik van die immense heide, hier en daar golvend, omboord met het donkergroen der denbosschen en aan den einder wegs meltend in het vage onbekende. Zwijgend ligt zij daar voor u, onbewoond, alsof er geen rij van eeuwen was over heen gegaan.

Onwillekeurig ziet gij hier weer in uwe verbeelding de woeste gestalten heen-stappen waarvan ons zoo weinig bekend is; gij ziet weer hunne vuren plaaien ten einde hunne dooden te verbranden, wier assche zij hier en ginder in de urnen zullen begraven om ze aan later eeuwen als stomme getuigen van hun bestaan na te laten. Gij gevoelt lust, de spade ter hand te nemen, om als zoo-velen reeds voor u in de geheimenissen dier eenmaal gewijde plaatsen door te dringen.. Voor oudheidliefhebbers is er dan ook in de gemeente Ede genoeg te vinden, ook al bezit het Museum te Leiden reeds eene menigte urnen, vuurstenen, pijlspitsen, lanspunten, bijlen, enz. in deze omstreken gedolven. Achter u verheft zich het Edesche Bosch, de gerechte trots van ieder inwoner en het geliefd verblijf van elk vreemdeling. Doch ik verzoek u, het niet hier in te treden, maar den gewonen ingang te nemen en wel van het dorp uit, waaraan het onmiddellijk grenst. De breede statige Boschlaan wijst ons van zelf den weg en weldra staat gij in dezen hoogen "tempel van ongekorven hout". Hier verheffen zich blanke beuken, wier breed uitgeslagen takken geen kreupelhout onder zich dulden;

EDE, — Boschlaan. 1033.

Boslaan in Ede, gezien in noordelijke richting, fotonr. GA30153
(Gem.Archief Ede)

ginds rijzen schubbige dennen op, in den zomertijd met bleekgroene toppen getooid en de lucht doordringend met hunne opwekkende aromen, daar beuren forsche eiken hunne statige kruinen omhoog, trotsch op den naam van

koningen des wouds; wat verderop biedt het laag struikgewas een veilig toevluchtsoord voor het schichtige konijn en den rappen haas. Het maagdelijk mos dempt ieder geluid van voetstappen en een zacht geheimzinnig gefluister hangt in de toppen der boomen.

Van tijd tot tijd weerklinkt het mollig geroep van den koekoek, de volle toon van de merel of het half sentimenteele gekir der houtduif. Schilderachtig valt het blanke licht door de boomen, als om te rusten op den zachten mosgrond. Ook wij kunnen het niet nalaten, ons neer te vlijen en de frissche boschlucht met volle teugen te genieten; wellicht hebt gij dan tevens lust nog eenige bijzonderheden te vernemen.

Het Edesche Bosch heeft een omtrek van drie uren, terwijl zijne grootste lengte een uur gaans bedraagt. Het was vroeger in gemeenschappelijk bezit van eenige geërfden, boschmalen genaamd, die zeer waarschijnlijk op een heuvel in het bosch, nog de Vergaderberg geheeten, hunne bijeenkomsten hielden. Thans is de maalschap opgeheven en behoort het bosch aan Mevrouw Gravin Bentinck- geb. Baronesse van Heeckeren van Wassenaar te Weldam.

Steeds zijn er een 15-tal arbeiders werkzaam om het bosch te onderhouden; bovendien verschaft de jaarlijksche hak en de nieuwe aanplantingen aan velen werk. Ook komen in het najaar geheele scharen uit Groesbeek opdagen om de boschbessen te plukken. Met verwonderlijke handigheid weten zij de struikjes van de beziën te ontdoen, voorzichtig worden ze in de manden gelegd om des avonds, als men op de hoeve gekomen is, wier gastvrije eigenaar dezen lieden een plaatsje in de schuur of hooiberg inruimde, uitgezocht en van de bladeren gereinigd te worden. Vroeger was het bosch geheel van het dorp afgesloten door een aarden wal met eene heining, en wel om het wild van de bouwlanden en uit de tuinen te houden.

Het herbergde toen tal van wilde zwijnen en herten, die het soms, nog in het laatst der vorige eeuw zoo bont maakte, dat men vaak voor de tweede maal moest zaaien en poten. Zelfs strekte het Edesche Bosch met zijn diepe kuilen (uit heidenschen tijd?) eene veilige schuilplaats aan rooverbenden, die zich door hunne geweldenarijen in den omtrek gevreesd maakten. Nog in 1803 werd zulk eene bende gevangen en te Arnhem ter dood gebracht.

Hebt gij genoeg van het woud genoten, volg dan even den grintweg, die door het Bosch naar Otterloo leidt, en gij hebt eene vergezicht, dat u terstond imponeert door zijne buitengewone grootschheid. Beneden u ligt een dal, dat blijkens de vele gevonden steenen werktuigen tot de oudst bewoonde gedeelten van ons land behoort.

Aan de overzijde ziet gij den weg weer schilderachtig klimmen, waarvan ter rechterzijde het jachthuis Westerrode (eigendom van den heer Reiger, den dichtertlijken bewoner van de Bruine Horst, onder Lunteren) zich half in het groen verbergt. Wat verder op aanschouwt gij, boven de Roekelsche bosschen uit, de Veluwe in al hare volle, woeste schoonheid; bosch en heuvel, groen en bruin wisselen elkander af en aan den einder glinsteren de uitgestrekte witte Otterloosche zanden, waarin de voetstap weer achter u dichtvalt, waaruit alle leven verbannen is als uit eene doode zee.

Hoe kalm en rustig die zanden daar liggen, toch hebben ook zij hunne verschrikkingen des doods. Waag u er niet bij stormachtig weer, het zou u kunnen gaan als den bekenden ds. O.G. Heldring, die er aan het dwalen

raakte en door het rondstuivend zand half verstikt bewusteloos neerzonk en zeker zou zijn omgekomen, indien men hem nog niet bijtijds gevonden had.

Huize Kernhem

Zelfs de met zoo-
veel moeite ont-
gonnen bouwlan-
den, "ontwoekerd
aan de zandzee-
baren", meerma-
len heeft de zand
verstuiving het
haar ontnomen
gebied weer over
weldigd.

Hier, waar de
grintweg een tak
uitzendt naar
Wekerum, ziet gij
duidelijk op het

hoogste gedeelte van den klimmenden weg eenige heuveltjes liggen; dat zijn oude grafplaatsen, waarin reeds meermalen gelukkige vondsten gedaan werden.

16

Keeren wij thans naar het dorp terug om langs de heerlijk gelegen villa "Buitenzorg", thans in een aantrekkelijk hotel-restaurant herschapen, een bezoek aan het een weinig verder gelegen buitenverblijf Kernheim te brengen. Het was eertijds een der aanzienlijkste kasteelen van Ede, waaraan, toen de "Baanderheeren" (gelijk zij zich in de archieven schrijven) Van Wassenaar het bezaten, het opperkerkmeesterschap was verbonden. Evenals zoovele andere kasteelen werd het meermalen belegerd of verbrand.

(...)

Als zoovele kasteelen heeft ook Kernheim zijn dreigend uiterlijk als vesting verloren en is in eene vriendelijk gelegen villa herschapen. Wij vernamen reeds, dat het een tijd lang tot kostschool van Mej. Moens diende; thans behoort het aan Mevrouw Gravin Bentinck-geb. Baronesse van Heeckeren van Wassenaar.

En hiermee willen wij onze wandelingen staken, het terrein is verkend, wij laten het nu verder aan de beminnaars van natuurschoon over om de details op te sporen. Zij zullen zich er niet over te klagen hebben.

Zoo bezit Ede groote aantrekkelijkheid voor de korter of langer vertoevende vreemdelingen, wier breede stroom eerder toe dan afnemen zal. Immers onlangs heeft zich eene vereeniging tot bevordering van het vreemdelingenverkeer gevormd, die met volle kracht aan den arbeid getogen is. Nieuwe wandelingen worden aangelegd, terwijl op de meeste punten rustbanken zijn geplaatst zeer ten gerieve van de wandelaars. Zelfs wordt op den Paaschberg een fraaie koepel gebouwd, waarvan ongetwijfeld een druk gebruik zal worden gemaakt.

Bovendien mag men op goede gronden verwachten, dat weldra de langgewenschte locaalspoorweg van Nijkerk over Barneveld, Lunteren en Ede naar 't station tot stand komt. Zoowel particulieren als de betrokken gemeenten hebben reeds bijdragen toegezegd, de concessie is verleend en dank zij Baron van Nagell te Barneveld c.s. is de acte van oprichting bij Notaris van Heuven te Barneveld gepasseerd. Men wacht nu nog alvorens te beginnen op Rijk- en Provinciale subsidie en misschien nog, voor een gedeelte van den ontworpen weg, op een onteigeningswetje.

Zoo zullen uitstapjes van uit Ede naar verder afgelegen omstreken veel vergemakkelijkt worden. Doch ook thans bestaat daarvoor per rijtuig of rijwiel en voor goede wandelaars ook per voet voldoende keus; uitstapjes naar Lunteren, Otterloo, de Hoekelumsche Bosschen, Bennekom, den Wageningschen Berg en de Grebbe hebben elk genoeg eigenaardige bekoorlijkheid om ze zonder voorbehoud aan te bevelen.

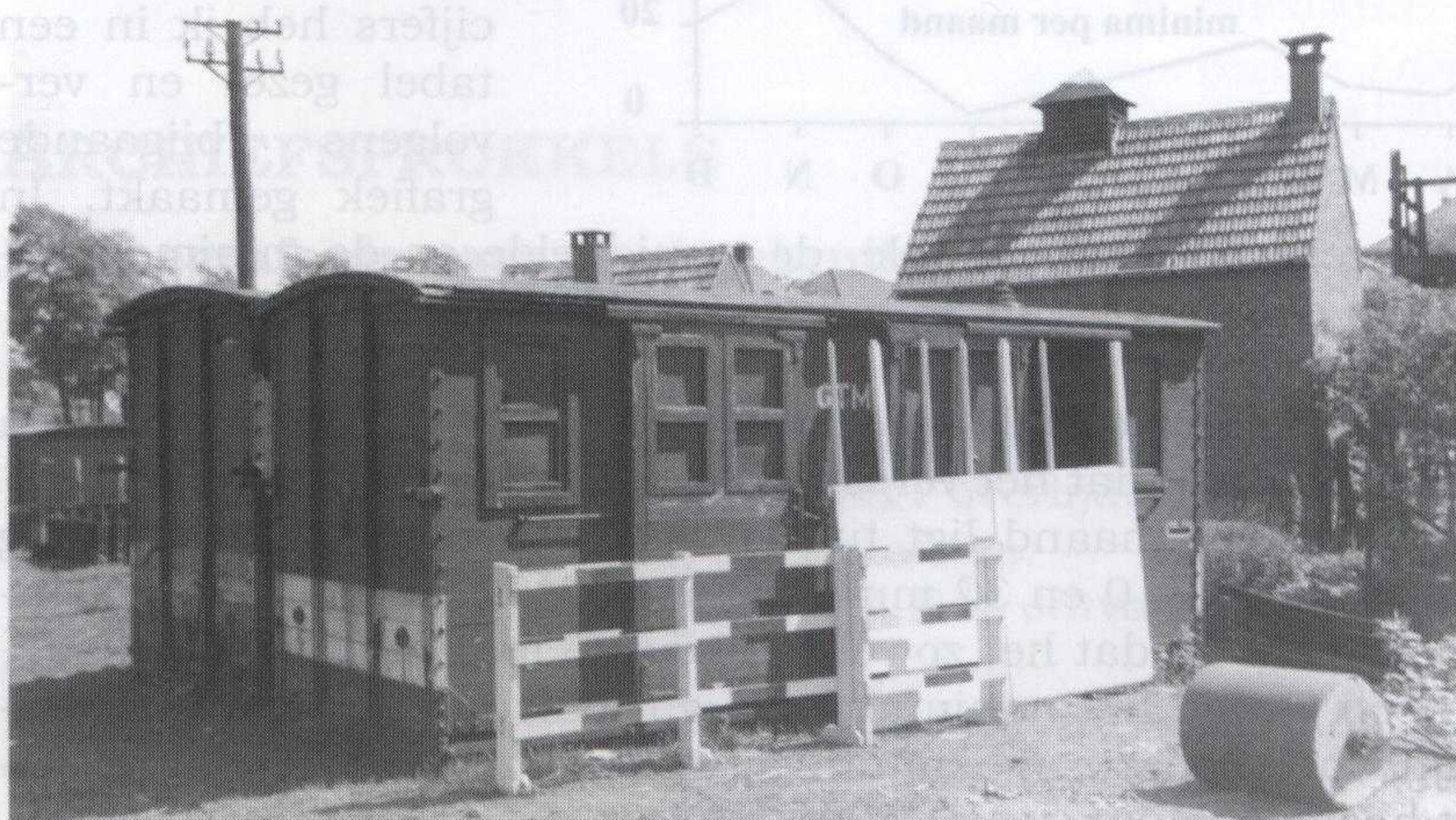
WIE HERKENT DEZE FOTO?

Bovenstaande foto, gemaakt in 1951 ergens in de gemeente Ede, ontving ik van het Museum Stoomtram Hoorn-Medemblik.

De bijbehorende vraag luidt: "Wie kan meer vertellen over deze zogenaamde Gooise Postwagens." Na afdanking werden ze in die tijd van schaars-

te o.m. gebruikt voor opslag.

Het Museum Stoomtram H-M wil graag in het bezit komen van deze wagens om ze na restauratie toe te voegen aan haar collectie.

Heeft u informatie, neem dan a.u.b. contact op met:

Paul Standaart, voorzitter Werkgroep Geschiedenis (T: 0318-651685
E: pstandaart@chello.nl)

WEERSVER(W)ACHTINGEN

De regenval in Ede nader bekeken

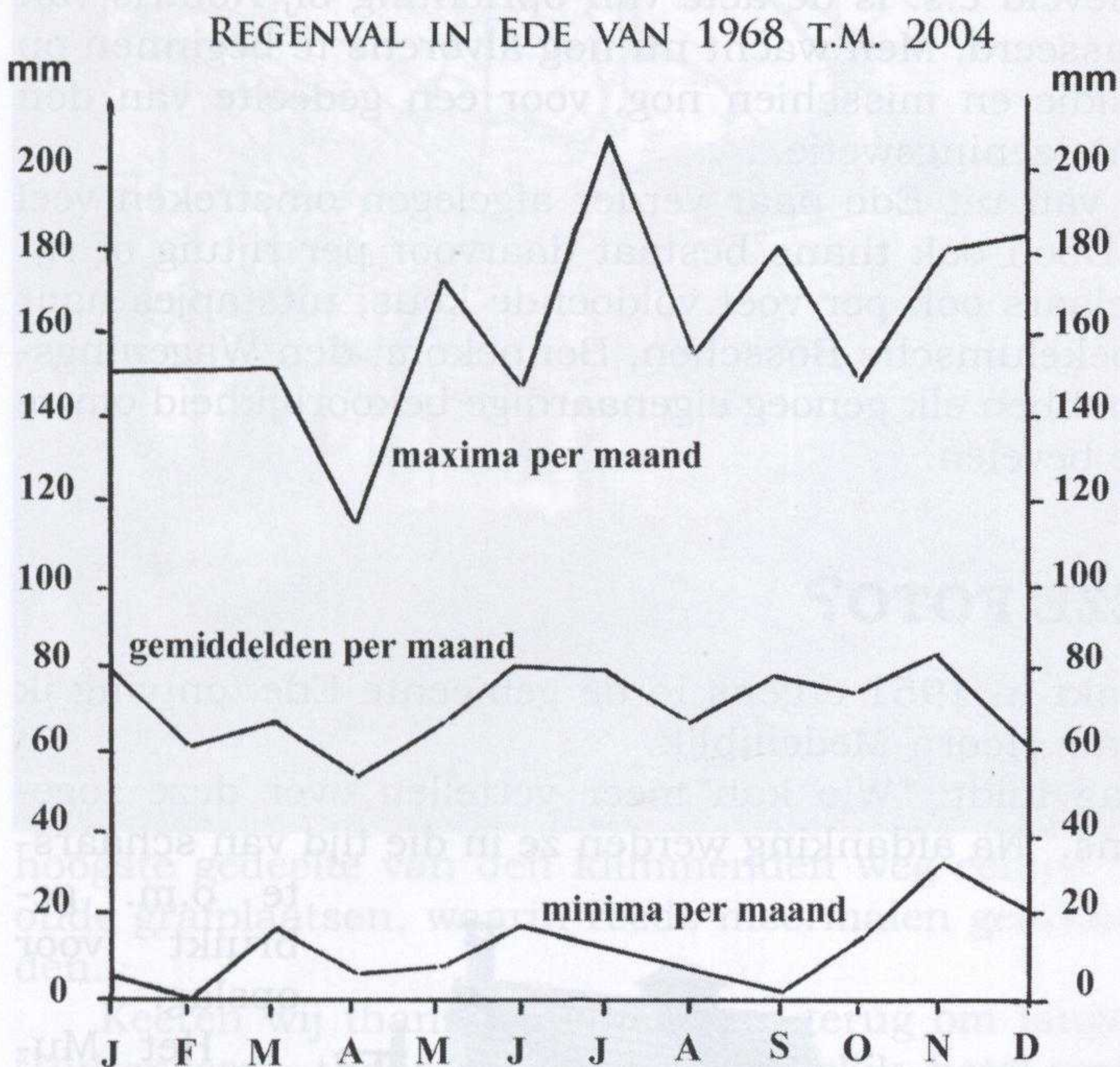
Kees van Lohuizen

Het weer is een dagelijks gespreksonderwerp. De weersverwachtingen op de televisie worden door veel mensen bekeken. Zij zijn vaak verrassend goed, maar soms ook slecht.

In tropische landen kent men de vaste regentijden. Het zijn perioden met veel regen als gevolg van de natte moessons. Als iemand op vakantie naar een dergelijk land wil gaan zal hij liever de droge tijd kiezen. Zo zou je mogen verwachten dat, aan de hand van over vele jaren gemeten

gegevens, je wel zou kunnen verwachten hoe het weer in de verschillende perioden van het jaar in Nederland zou zijn. Niets blijkt minder waar.

Kortgeleden kreeg ik de regenmetingen in handen die de heer G.A. Ossenkoppele in Ede had gedaan, o.a. voor de bekende 'weerman' Jan Pelleboer, gedurende de jaren 1968-2004. Die brij van cijfers heb ik in een tabel gezet en vervolgens bijgaande grafiek gemaakt. In

de grafiek zijn aangegeven de maximale, de gemiddelde en de minimale regenval per maand in de periode van 36 meetjaren (1998 geen gegevens)

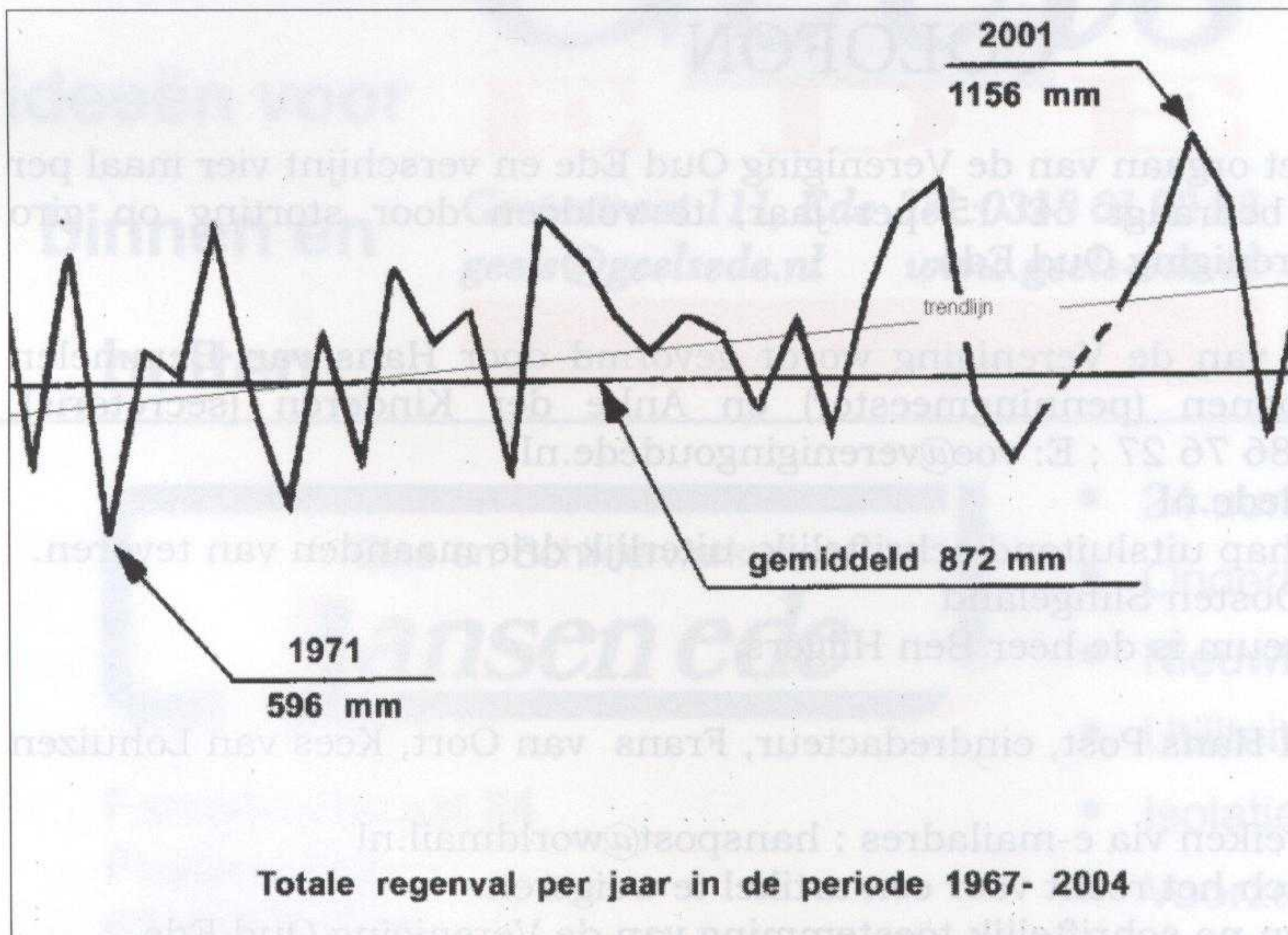
Allereerst valt op dat de gemiddelde regenval per maand ligt tussen de 54 en 83 mm (verhouding 1,54) en dat het verschil relatief gering is.

De maximale regenval per maand ligt tussen 114 en 209 mm (verhouding 1,83) en de minimale tussen 0 en 32 mm (verhouding 32,-; wiskundig oneindig). April valt in zoverre op dat het zowel het laagste maximum als het laagste gemiddelde heeft terwijl het minimum van april als 'normaal' scoort. November heeft bijna het hoogste maximum terwijl het zowel het hoogste gemiddelde als het hoogste minimum heeft.

April en november komen er dus gemiddeld als droogste en natste maand uit., maar het absolute maximum had juli 1993 met 209 mm. We kunnen ook eens per maand en jaar kijken hoe uiteen de minima en maxima liggen zodat we een indruk krijgen hoe zeker we kunnen rekenen op een natte of drogere periode.

De gemiddelde regenval per jaar bedroeg 872 mm (73 mm. per maand); de maximale 1156 mm (2001 met 96 mm per maand.), en de minimale 596 mm (1971 met 50 mm per maand). De verhouding op jaarbasis lag op 1,94. Verder blijkt dat de maximale maandelijkse regenval slechts 18 mm meer bedraagt dan de gemiddelde terwijl het minimum slechts 23 minder bedraagt. Ook blijkt dat het natste jaar 25% meer regen gaf dan het gemiddelde jaar en het droogste 32% minder.

Van de maanden was november het meest stabiel met een max. van 183 en een min. van 32 (verhouding 5,6) terwijl in januari verhoudingsgewijs de grootste verschillen optraden met 149 en 4 mm (verhouding 37,3).

De trendlijn geeft aan dat het gemiddeld steeds natter wordt want hij start bij 800 en stijgt geleidelijk tot 875.

Voor januari geldt blijkbaar "Het kan in Ede vriezen en dooien".

ARCHIEFSPROKKELS

Een begrafenis naar goed gebruik

Kees van Lohuizen

De Duitser Franz Ehlers heeft een aantal jaren in Lunteren bij herbergier Loenhorst vertoefd alvorens hij in 1911 overlijdt. Omdat er geen familie in de buurt is regelt Van Loenhorst de begrafenis.

Burgemeester en wethouders van Ede ontvangen een op 6 juni 1911 gedateerde brief van het

"Kaiserlich Deutsches General-Konsulat für die Niederlande" waarin men schrijft:

"De te Oberhausen woonachtige Carl Ehlers vraagt inlichtingen omtrent de begrafenis van zijn broer Franz. Ooggetuigen hadden verteld nog nooit zo'n armzalige begrafenis te hebben gezien en de herbergier zou dan ook hoogstens f 20,- hebben uitgegeven."

Herbergier Van Loenhorst is verontwaardigd en voelt zich aangesproken want het was gegaan volgens goed gebruik.

B&W antwoorden: "De begrafenis heeft plaats gehad op eene wijze, zoals het voor zijn stand hier gebruikelijk is. Het lijk werd gereden op een boerenwagen, door een paard getrokken en gevolgd door acht dragers, die elk een gulden verdienden. Er is aan het graf gesproken, doch er werd niet geluid, hetgeen vergeten was. Voor het baarlaken is f 1,- betaald.

Het pensioen van de overledene bedroeg f 260,-/j. De uitkering uit het begrafenisfonds is, blijkens onderzoek bij de betrokken vertegenwoordiger der

Maatschappij, geschied aan de fam. Loenhorst, overeenkomstig de bepalingen daaromtrent in de polis vervat.”

Bron: Gem.Archief Ede, B&W, Ingekomen stukken 1911

COLOFON

DE ZANDLOPER is het orgaan van de Vereniging Oud Ede en verschijnt vier maal per jaar. De contributie bedraagt € 15 per jaar, te voldoen door storting op giro 353.42.68 t.n.v. de Vereniging Oud Ede.

Het dagelijks bestuur van de Vereniging wordt gevormd door Hans van Bemmelen (voorzitter), Frans Toonen (penningmeester) en Anke der Kinderen (secretaris).

T: secretariaat: 06 34 86 76 27 ; E: voe@verenigingoudede.nl

W: www.verenigingoudede.nl

Beëindiging lidmaatschap uitsluitend schriftelijk, uiterlijk drie maanden van tevoren.

Erelid: Dr.Ir.J.F. van Oosten Slingeland

Directeur van het museum is de heer Ben Hilgers.

De redactie bestaat uit Hans Post, eindredacteur, Frans van Oort, Kees van Lohuizen en Dick Kranen.

U kunt de redactie bereiken via e-mailadres : hanspost@worldmail.nl

De redactie behoudt zich het recht voor een artikel te weigeren.

Overname van artikelen na schriftelijk toestemming van de Vereniging Oud Ede.

Adres voor vereniging, museum en orgaan: Museumplein 7, 6711 NA Ede,

T: 0318 - 619554. E : historischmuseumede@hetnet.nl.

W: www.historischmuseumede.nl.

Het museum is open 's middags van 13.30 tot 17.00 uur, op zondag van 13.30 tot 16.00 uur. (**Maandag gesloten**)

Productie van het blad : Drukkerij Frouws.

ISSN 1384-7090

HET HISTORISCH MUSEUM EDE DANKT ZIJN SPONSORS*

AAA Administratiekantoor

Advocatenkantoor Hage

Art & Identity

Autobedrijf J.C. van Roekel

Axi Keukencentrum

Café de Pineut

Fromangerie Bellestein

De Heus Optiek

Drogisterij Karens

Van de Bunt, Era Makelaars

Van der Kolk Ede. B.V.

Garagebedrijf Rien Meijer

Geurt van Heusden, groenten -en

fruitspecialzaak

Hoom Makelaardij

't Oude Politiebureau, Tapascafé,
restaurant & vergaderaccomodatie

Hulsmann en Partners, Makelaars

Hypotheek Visie Ede

jacvanderwiel.nl (fotograaf)

Keus Verenigde Bedrijven

Kunsthandel Simonis & Buunk

Posthuma & Schutte, Notarissen

RVS verzekeringen

Wijnhandel Borg

Tandartsen Ede

Visgilde Rijsemus

*Wilt u ook sponsor worden? Vanaf een bijdrage van 100 euro per jaar verschijnt uw naam ook op deze lijst en op het bord in de hal van het museum.

een winkel
vol (cadeau-)
ideeën voor
binnen en
buiten

Geels

E D E

Grotestraat 111, Ede Tel.:0318 61 92 92
geels@geelsede.nl www.geels-edede.nl

voor een
volledige
impressie
bezoek
onze
internet
site

Fahrenheitstraat 24
Postbus 262
6710 BG Ede
Tel. : (0318) 624 523
Fax: (0318) 625 161

- 24 uurs glasservice
- Onderhoudsschilderwerk
- Nieuwbouw
- Utiliteitsbouw
- Isolatieglas
- Voorzetramen
- Rolluiken
- Zonweringen enz.

Re**s**t**a**u**r**a**n**t

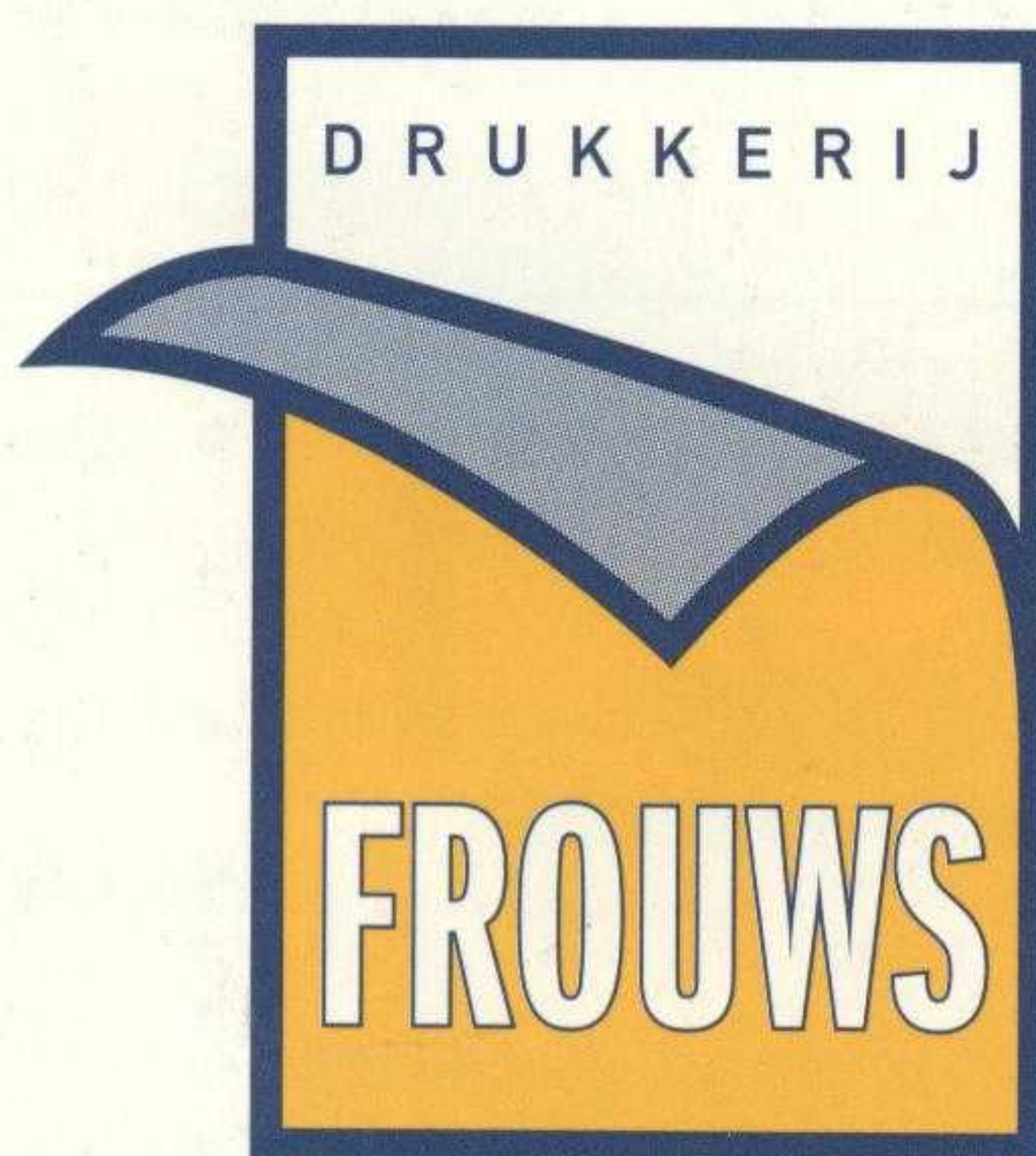
Anders & Co

Alles is er anders...

Stationsweg 14 • 6711 PP Ede • tel. 0318 612335 • www.andersenco.nl

Periodieken, handelsdrukwerk,
brochures en folders

met vakmanschap vervaardigd bij:

Fahrenheitstraat 26, 6716 BR Ede, tel. (0318) 642 111, fax 642 757

Kleef

Reclame en Acquisitiebureau

*Gespecialiseerd in: Clubbladen, Programmabladen,
Personeelsbladen, Openingsbrochures*

Wandscheerstraat 37, 6717 KP Ede, telefoon 0318 645542, fax 0318 645543
mobiel 0624 589136 e-mail a.kleef@planet.nl

MONDIAL MOVERS

Waaijberg verhuizers B.V.

Vlekkeloos verhuizen

overzee en over land

Ede Tel. (0318) 62 45 55 ■ Hoogezand Tel. (0598) 39 98 20
www.waaijberg.nl ■ info@waaijberg.nl

